

Original Article

Investigation of the Association between Whole-Body Vibration Exposure and Musculoskeletal Discomfort in Construction Machinery Operators

Ahmad Mehri¹ , Seyed Hojat Mousavi Kordmiri^{2*} , Ali Ansari Moghadam² , Fatemeh Sadat Dolatabadi³ , Donya Mostaghimi⁴

1. Department of Occupational Health and Safety Engineering, School of Health, Ilam University of Medical Sciences, Ilam, Iran
2. Department of Occupational Health and Safety Engineering, Esfarayen Faculty of Medical Sciences, Esfarayen, Iran
3. Department of Occupational Health and Safety Engineering, Student Research Committee, Esfarayen Faculty of Medical Sciences, Esfarayen, Iran
4. Department of Health, Safety, and Environment Management, School of Public Health, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran.

Abstract

Article history:

Received: 15 July 2025
Revised: 17 August 2025
Accepted: 18 August 2025
ePublished: 25 August 2025

*Corresponding author: Seyed Hojat Mousavi Kordmiri, Department of Occupational Health and Safety Engineering, Esfarayen Faculty of Medical Sciences, Esfarayen, Iran .

E-mail: hojatmk66@yahoo.com

Background and Objective: Musculoskeletal disorders (MSDs) are among the most common occupational health problems, with whole-body vibration (WBV) recognized as a significant contributing factor. This study aimed to investigate the relationship between WBV exposure and musculoskeletal discomfort among operators of construction machinery.

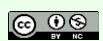
Materials and Methods: In this cross-sectional study, 150 construction machinery operators were evaluated. The Cornell Musculoskeletal Discomfort Questionnaire (CMDQ) was used to assess discomfort levels, and WBV was measured using the SV106D device in accordance with ISO 2631 standards. The collected data were analyzed using descriptive statistics, Pearson correlation, and multiple regression tests.

Results: The mean vibration acceleration was measured at 0.54 ± 0.37 m/s², which was below the national 8-hour exposure limit. Nevertheless, 65.3% of the participants reported moderate discomfort and 2% reported severe discomfort. The neck, lower back, and shoulders showed the highest levels of discomfort. A positive and significant correlation was observed between musculoskeletal discomfort scores and WBV ($r=0.521$, $P<0.001$), work experience ($r=0.410$, $P<0.001$), and age ($r=0.271$, $P=0.001$). In the multiple regression model, WBV alone predicted 27.8% of the variance in musculoskeletal discomfort scores, which increased to 42% after adding work experience and age.

Conclusion: Even exposure to WBV below permissible limits, if prolonged and under poor ergonomic conditions, can lead to considerable musculoskeletal discomfort.

Keywords: Construction Industries, Musculoskeletal Diseases, Occupational Exposure, Vibration

Please cite this article as follows: Mehri A, Mousavi Kordmiri SH, Ansari Moghadam A, Dolatabadi FS, Mostaghimi D. Investigation of the Association between Whole-Body Vibration Exposure and Musculoskeletal Discomfort in Construction Machinery Operators. J Occup Hyg Eng. 2025; 12(1): 45-57 DOI: 10.53208/joohe.12.1.45

Extended Abstract

Background and Objective

Musculoskeletal disorders are among the most common work-related health problems worldwide and have a significant impact on workers' health and organizational productivity. These disorders are particularly prevalent in environments characterized by poor postural conditions, repetitive movements, and exposure to physical factors such as vibration. Hand-arm vibration and whole-body vibration are recognized as the two primary types of vibration exposure, both of which can lead to a variety of musculoskeletal and neurological impairments. In the construction industry, where vibrating machinery and tools are extensively used, exposure to whole-body vibration is of particular concern. The present study was conducted to assess the level of exposure to whole-body vibration and its association with musculoskeletal discomfort among operators of mobile construction machinery.

Materials and Methods

In this descriptive-analytical study, a total of 150 active operators working on construction projects in Tehran were selected as the study population. All participants had at least one year of continuous experience operating mobile construction machinery that generates vibration, ensuring that the long-term effects of exposure could be adequately assessed. Individuals with a history of musculoskeletal disorders due to non-occupational causes or unrelated health conditions, as well as those unable to complete the questionnaire, were excluded from the study. To evaluate musculoskeletal discomfort, the validated Persian version of the Cornell Musculoskeletal Discomfort Questionnaire (CMDQ) was used. This self-report tool assesses three dimensions—frequency, severity, and interference with work activity—across 20 different body regions. The score for each region was calculated by multiplying these three factors. To compute an overall musculoskeletal discomfort index, the total score of all responded body regions was divided by the number of regions answered. Based on the final scores, participants were classified into four categories: no discomfort, mild discomfort, moderate discomfort, and severe discomfort. Exposure to whole-body vibration was measured using the SVANTEK SV106D triaxial vibration meter, in accordance with ISO 2631 standards. The sensor was mounted on the driver's seat, and vibration acceleration was recorded along the X, Y, and Z axes. The resultant acceleration was then calculated, and to assess long-term exposure, the equivalent 8-hour daily vibration acceleration was also determined.

Results

In this study, 150 operators of construction machinery participated, with a mean age of 39.04 ± 7.34 years and an average work experience of 8.61 ± 4.02 years. The mean resultant whole-body vibration acceleration was 0.54 ± 0.37 m/s², which is below the national permissible limit of 0.87 m/s². The results of the CMDQ indicated that the highest average discomfort scores were reported in the neck (9.65 ± 10.73) and lower back (10.28 ± 12.52). In contrast, the arms, forearms, wrists, and lower limbs (knees, calves, and feet) showed lower levels of discomfort, mainly classified as mild. Among all participants, 65.3% reported moderate to severe discomfort, with only 2% experiencing severe discomfort. A positive and significant correlation was observed between musculoskeletal discomfort scores and whole-body vibration ($r = 0.521$, $P < 0.001$), work experience ($r = 0.410$, $P < 0.001$), and age ($r = 0.271$, $P = 0.001$). In the multiple regression model, whole-body vibration alone predicted 27.8% of the variance in musculoskeletal discomfort scores, which increased to 42% after adding work experience and age. Whole-body vibration remained the strongest predictor.

Discussion

The findings of this study indicate a high burden of musculoskeletal discomfort among operators of mobile construction machinery. Moreover, a direct and significant association was observed between the intensity of whole-body vibration and the severity of musculoskeletal symptoms. These results are consistent with those reported by Zare et al., who also identified a significant relationship between exposure level to whole-body vibration and the occurrence of musculoskeletal disorders among construction equipment operators. Although the average vibration acceleration measured in this study was below the permissible limit, the results highlight that prolonged exposure at such levels can increase the risk of developing musculoskeletal disorders. Similarly, the study by Neghab et al. reported a positive association between the duration of vibration exposure and the severity of musculoskeletal disorders, emphasizing the critical role of exposure duration and work experience in the development of these conditions. The pattern of discomfort distribution in this study indicates that the trunk regions—including the neck, back, and shoulders—as well as the seating areas, such as the buttocks and thighs, are the most vulnerable anatomical sites. This pattern suggests that chronic exposure to whole-body vibration can lead to persistent pain and structural disorders in the spine and joints of these regions. In line with this, a study by Podlaha et al. on heavy equipment operators in the construction industry reported that the most

common pain areas were the lower back (53%), mid-back (42%), followed by the neck, shoulders, and buttocks (37%), which is consistent with the findings of the present study. Although the correlation between age and musculoskeletal discomfort was weaker compared to the associations with vibration intensity and work experience, it remained statistically significant. This suggests a cumulative effect of vibration-induced damage combined with the aging process on musculoskeletal health. This finding aligns with previous studies, including those conducted by Kashif et al. and Afshari et al. However, the present study faced several limitations. The cross-sectional design prevented causal inferences, and reliance on self-reported questionnaires introduced the possibility of response bias. Additionally, vibration exposure was measured only once, without accounting for the diversity of machinery or environmental conditions. Future research should employ

longitudinal designs, utilize more objective assessment tools, and incorporate multifactorial analyses of ecological and occupational variables. This approach will provide a clearer understanding of the relationship between vibration exposure and musculoskeletal disorders, thereby facilitating the development of more effective interventions.

Conclusion

The results of this study indicate that whole-body vibration, even at levels below the permissible exposure limit, can be a significant risk factor for the health of construction machinery operators. Given the high prevalence of musculoskeletal discomfort and the influence of ergonomic factors, preventive measures, such as improving seat and equipment design, reducing exposure duration, providing ergonomic training, and conducting regular screening, can play an effective role in mitigating these issues.

بررسی ارتباط مواجهه با ارتعاش تمام بدن بر ناراحتی‌های اسکلتی-عضلانی در اپراتورهای ماشین‌آلات عمرانی

احمد مهری^۱ ID، سید حجت موسوی کردمیری^{۲*} ID، علی انصاری مقدم^۲ ID، فاطمه سادات دولت آبادی^۳ ID، دنیا مستقیم^۴

۱. گروه مهندسی بهداشت حرفه‌ای و ایمنی کار، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی ایلام، ایلام، ایران
۲. گروه مهندسی بهداشت حرفه‌ای و ایمنی کار، دانشکده علوم پزشکی اسفراین، اسفراین، ایران
۳. گروه مهندسی بهداشت حرفه‌ای و ایمنی کار، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده علوم پزشکی اسفراین، اسفراین، ایران
۴. گروه مدیریت سلامت، ایمنی و محیط زیست، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران

چکیده

سابقه و هدف: اختلالات اسکلتی-عضلانی یکی از شایع‌ترین مشکلات شغلی به شمار می‌روند. ارتعاش تمام بدن می‌تواند در بروز این اختلالات، نقش مؤثری داشته باشد. این مطالعه با هدف بررسی ارتباط بین مواجهه با ارتعاش تمام بدن و ناراحتی‌های اسکلتی-عضلانی در اپراتورهای ماشین‌آلات ساختمانی انجام شد.

مواد و روش‌ها: در این مطالعه مقطعی، ۱۵۰ اپراتور ماشین‌آلات عمرانی بررسی شدند. برای سنجش میزان ناراحتی‌ها از پرسش‌نامه کرنل (CMDQ) و برای اندازه‌گیری ارتعاش از دستگاه SV106D مطابق استاندارد ISO ۲۶۳۱ استفاده شد. داده‌ها با آزمون‌های توصیفی، همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه تحلیل شدند.

یافته‌ها: میانگین شتاب ارتعاش برابر 0.54 ± 0.37 متر بر مجذور ثانیه بود که کمتر از حد مجاز هشت ساعته قرار داشت. با این حال، ۶۵/۳ درصد از افراد دچار ناراحتی در سطح متوسط و ۲ درصد در سطح شدید بودند. نواحی گردن، کمر و شانه‌ها، بیشترین ناراحتی را نشان دادند. بین امتیاز ناراحتی‌های اسکلتی-عضلانی با ارتعاش تمام بدن ($r=0.521, p<0.001$)، سابقه کار ($r=0.410, p<0.001$) و سن ($r=0.271, p<0.001$)، ارتباط مثبت و معنادار مشاهده شد. در مدل رگرسیون چندگانه، ارتعاش تمام بدن به‌تنهایی ۲۷/۸ درصد از واریانس امتیاز ناراحتی‌های اسکلتی-عضلانی را پیش‌بینی کرد که با افزودن سابقه کار و سن، این مقدار به ۴۲ درصد افزایش یافت.

نتیجه‌گیری: حتی مواجهه با سطوح زیر حد مجاز ارتعاش، در صورت تداوم و شرایط نامناسب ارگونومیکی، می‌تواند موجب بروز ناراحتی‌های قابل توجه اسکلتی-عضلانی شود.

واژگان کلیدی: ارتعاش، مواجهه شغلی، بیماری‌های اسکلتی-عضلانی، صنایع ساختمانی

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۱۰/۲۲
تاریخ ویرایش مقاله: ۱۴۰۴/۰۲/۲۰
تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۴/۰۲/۲۱
تاریخ انتشار مقاله: ۱۴۰۴/۰۳/۱۱

تمامی حقوق نشر برای دانشگاه علوم پزشکی همدان محفوظ است.

* نویسنده مسئول: سید حجت موسوی کردمیری، گروه مهندسی بهداشت حرفه‌ای و ایمنی کار، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی اسفراین، اسفراین، ایران

ایمیل: hajatmk66@yahoo.com

استناد: مهری، احمد؛ موسوی کردمیری، سیدحجت؛ انصاری مقدم، علی؛ دولت آبادی، فاطمه سادات؛ مستقیم، دنیا. بررسی ارتباط مواجهه با ارتعاش تمام بدن بر ناراحتی‌های اسکلتی-عضلانی در اپراتورهای ماشین‌آلات عمرانی. مجله مهندسی بهداشت حرفه‌ای، بهار ۱۴۰۴؛ ۱۲(۱): ۴۵-۵۷

مقدمه

احساس خستگی مزمن و کاهش عملکرد جسمی افراد می‌شوند. پیامدهای ناشی از اختلالات اسکلتی-عضلانی شامل افزایش روزهای غیبت از کار، کاهش بهره‌وری، افزایش هزینه‌های درمانی و حتی از کارافتادگی دائمی در برخی موارد است [۱-۳]. بر اساس گزارش سازمان بهداشت جهانی، این

اختلالات اسکلتی-عضلانی یکی از شایع‌ترین مشکلات شغلی در سراسر جهان به‌شمار می‌روند و تأثیرات قابل توجهی بر سلامت کارگران، بهره‌وری سازمان‌ها و اقتصاد ملی دارند. این اختلالات که در نواحی مختلف اندام‌های حرکتی بروز می‌کنند، موجب بروز درد، محدودیت در دامنه حرکات،

به طوری که طبق گزارش بررسی شرایط کار در اروپا، بخش ساخت‌وساز بیشترین میزان مواجهه با ارتعاش ناشی از ابزارها و تجهیزات مختلف را در بین بخش‌های اقتصادی دارا است [۱۶]. همچنین آمارها نشان می‌دهد که اختلالات اسکلتی-عضلانی مرتبط با کار یکی از عوامل اصلی کاهش بهره‌وری در صنعت ساخت‌وساز هستند [۱۷-۱۹]. استفاده گسترده از ماشین‌آلات عمرانی و ابزارهای ارتعاشی دستی با نیروی محرکه هیدرولیکی، پنوماتیکی یا برقی در فعالیت‌های ساختمانی، کارگران این حوزه را در معرض ارتعاش دست-بازو و ارتعاش تمام بدن قرار می‌دهد؛ عاملی که می‌تواند بسته به ماهیت ارتعاش و شرایط شغلی، منجر به آسیب‌های متنوع اسکلتی-عضلانی گردد [۷، ۹].

با توجه به اهمیت بالای این موضوع و خلأهای پژوهشی موجود در زمینه ارزیابی مواجهه با ارتعاش تمام بدن در جمعیت‌های خاص، مطالعه حاضر با هدف بررسی میزان مواجهه با ارتعاش تمام بدن و ارتباط آن با بروز ناراحتی‌های اسکلتی-عضلانی در اپراتورهای ماشین‌آلات عمرانی طراحی و اجرا شده است.

روش کار

در این مطالعه، جامعه مورد بررسی شامل ۱۵۰ نفر از اپراتورهای فعال در پروژه‌های ساختمانی شهر تهران بود که به‌طور روزانه و مستمر با ماشین‌آلات ساختمانی متحرک تولیدکننده ارتعاش کار می‌کردند و در معرض ارتعاش تمام بدن قرار داشتند.

معیار ورود به مطالعه، داشتن حداقل یک سال سابقه فعالیت پیوسته با این تجهیزات بود تا اثرات بلندمدت مواجهه با ارتعاش بر سیستم اسکلتی-عضلانی به‌طور دقیق ارزیابی شود. افرادی که دارای اختلالات اسکلتی-عضلانی ناشی از حوادث شغلی یا غیرشغلی بودند یا منشأ مشکلات آن‌ها عوامل غیرمرتبط با ارتعاشات شغلی تشخیص داده شد، از مطالعه کنار گذاشته شدند. همچنین، افراد ناتوان در تکمیل پرسش‌نامه‌ها یا شرکت در ارزیابی‌ها نیز از نمونه حذف شدند. این معیارهای ورود و خروج با هدف افزایش همگنی نمونه، حذف عوامل مداخله‌گر و ارتقای اعتبار نتایج پژوهش در نظر گرفته شدند.

در این مطالعه، به‌منظور ارزیابی میزان ناراحتی‌های اسکلتی-عضلانی شاغلین، از پرسش‌نامه فارسی ناراحتی‌های اسکلتی-عضلانی کرنل (Cornell Musculoskeletal Discomfort Questionnaire: CMDQ) استفاده شد.

اختلالات یکی از مهم‌ترین دلایل ناتوانی و محدودیت فعالیت در زندگی روزمره و حرفه‌ای محسوب می‌شوند، که می‌توانند تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل فردی، فیزیکی، محیطی و ارگونومیک ایجاد یا تشدید شوند [۴]. این اختلالات در محیط‌های کاری با شرایط بدنی استاتیک، حرکات تکراری، وضعیت‌های نامناسب بدنی، حمل بارهای سنگین و مواجهه با ارتعاش، شیوع بالاتری دارند [۵، ۶].

ارتعاش یکی از عوامل فیزیکی مهم در محیط‌های کاری است که می‌تواند اثرات نامطلوبی بر سلامت انسان داشته و با ایجاد تنش‌های عضلانی، زمینه‌ساز بروز اختلالات اسکلتی-عضلانی گردد [۷]. مواجهه با ارتعاش به‌طور کلی به دو دسته اصلی؛ ارتعاش دست-بازو و ارتعاش تمام بدن تقسیم می‌شود [۸]. ارتعاش دست-بازو، معمولاً در افرادی رخ می‌دهد که از ابزارهای دستی مرتعش استفاده می‌کنند و می‌تواند منجر به آسیب‌های عروقی، عصبی و اسکلتی-عضلانی در اندام فوقانی شود که به‌طور کلی تحت عنوان «سندرم ارتعاش دست-بازو» شناخته می‌شود [۹]. در مقابل، ارتعاش تمام بدن؛ اغلب ناشی از نشستن، ایستادن یا درازکشیدن بر سطوحی است که به‌وسیله تجهیزات سنگین مانند ماشین‌آلات ساختمانی، کامیون‌ها یا وسایل نقلیه صنعتی در حال لرزش هستند. این نوع ارتعاش از طریق پاها، ناحیه کمری یا پشتی صندلی به کل بدن منتقل می‌شود و در بسیاری از مشاغل صنعتی از جمله رانندگان ماشین‌آلات سنگین، اپراتورهای جرثقیل و شاغلان بخش معدن و ساخت‌وساز مشاهده می‌شود [۱۰-۱۲].

شواهد جهانی نشان می‌دهد که مواجهه با ارتعاش در حال افزایش است و ارتعاش تمام بدن، به‌عنوان یکی از عوامل خطر مهم در بروز اختلالات اسکلتی-عضلانی، به‌ویژه در اپراتورهای ماشین‌آلات سنگین مطرح است. در بریتانیا، برآورد شده است که حدود ۹ میلیون نفر (۷٫۲ میلیون مرد و ۱٫۸ میلیون زن) به‌طور هفتگی در معرض ارتعاش قرار دارند [۱۳] و بیش از ۵۳۰ هزار مورد کم‌درد شغلی (۴۴۴ هزار مورد در مردان و ۹۵ هزار مورد در زنان) با این مواجهه مرتبط دانسته شده‌اند [۱۴]. در مطالعه‌ای موردی در معادن هند، مشخص شد که اپراتورهای دامپتراک در مواجهه همزمان با ارتعاش و وضعیت بدنی نامطلوب، تا ۹۰٪ برابر بیشتر در معرض ابتلا به اختلالات اسکلتی-عضلانی قرار دارند [۱۵]. همچنین، مرور سیستماتیک‌ای بر مطالعات انجام‌شده از سال ۱۹۷۰ تا ۲۰۲۲، ارتباط معنادار بین افزایش میزان مواجهه روزانه با ارتعاش تمام بدن و افزایش خطر کم‌درد را تأیید کرده است [۱۱]. این موضوع به‌ویژه در صنایع ساخت‌وساز برجسته‌تر است،

۲- شدت ناراحتی (در مقیاس ۱ تا ۳): کمی ناراحت‌کننده
 = ۱، ناراحتی متوسط = ۲ و ناراحتی شدید = ۳
 ۳- تداخل با کار (در مقیاس ۱ تا ۳): کمترین تداخل =
 ۱، تداخل متوسط = ۲ و بیشترین تداخل = ۳
 امتیاز نهایی برای هر ناحیه از بدن حاصل ضرب این سه مؤلفه به‌دست می‌آید (رابطه شماره ۱):

$$\text{رابطه (۱)} = \text{شدت} \times (\text{تکرار ناراحتی}) = \text{امتیاز نهایی برای هر ناحیه} \times (\text{تداخل با کار}) \times (\text{ناراحتی})$$

سطوح ناراحتی اسکلتی-عضلانی بر اساس نرخ ناراحتی اسکلتی-عضلانی مطابق جدول شماره ۱ در یکی از چهار سطح تعریف‌شده، طبقه‌بندی می‌شود.

جدول ۱. طبقه‌بندی سطوح ناراحتی اسکلتی-عضلانی بر اساس نرخ به‌دست‌آمده از پرسش‌نامه CMDQ

سطح ناراحتی	نرخ ناراحتی اسکلتی-عضلانی
بدون ناراحتی	۰
ناراحتی خفیف	بزرگ‌تر از ۰ تا حداکثر ۱/۵
ناراحتی متوسط	مقادیر بیشتر از ۱/۵ تا ۱۰/۵
ناراحتی شدید	مقادیر بالاتر از ۱۰/۵

مکانیکی (برای حفاری و خاک‌برداری)، دستگاه پمپ بتن (برای انتقال بتن به ارتفاعات و نقاط غیرقابل دسترسی)، جرثقیل (به منظور حمل و جابه‌جایی بارهای سنگین در سطوح مختلف) و تراکتور و کامیون (برای جابه‌جایی و حمل مصالح و تجهیزات) بودند.

برای ارزیابی مواجهه با ارتعاش بدن، شتاب ارتعاش در سه محور X، Y و Z به صورت RMS وزن‌دار شده مطابق با استاندارد ISO ۲۶۳۱-۱ اندازه‌گیری شد. سپس شتاب برآیند ارتعاش از طریق رابطه ۳ محاسبه گردید [۲۱].

$$\text{رابطه (۳)} \quad a_{WBV} = \sqrt{(1.4a_x)^2 + (1.4a_y)^2 + (a_z)^2}$$

a_{WBV} شتاب برآیند ارتعاش تمام بدن بوده و a_x ، a_y و a_z نیز به ترتیب میزان شتاب موثر ارتعاش تمام بدن برای محورهای X، Y و Z می‌باشند.

همچنین، مواجهه معادل هشت ساعته با استفاده از رابطه ۴ تعیین گردید.

$$\text{رابطه (۴)} \quad A(8) = a_{WBV} \sqrt{\frac{T}{8}}$$

a_{WBV} شتاب برآیند ارتعاش بوده و T میزان کل مدت مواجهه روزانه بر حسب ساعت می‌باشد.

این ابزار که توسط دکتر آلن پرچ و همکاران در دانشگاه کرنل توسعه یافته و توسط عقیقه‌زاده کاشانی و همکاران در ایران ترجمه و هنجاریابی شده، از روایی و پایایی مناسبی برای ارزیابی‌های ارگونومیکی برخوردار است [۲۰]. پرسش‌نامه CMDQ اطلاعات مربوط به وجود و شدت احساس ناراحتی را در ۲۰ ناحیه از بدن از جمله گردن، شانه‌ها، پشت فوقانی و تحتانی، بازوها، ساعدها، مچ‌ها، باسن، ران‌ها، زانوها، ساق‌ها و کف پاها جمع‌آوری می‌کند. داده‌ها به صورت خودگزارشی توسط پاسخ‌دهنده ارائه می‌شود. برای هر ناحیه از بدن، سه بُعد اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد:

۱- تکرار ناراحتی (با مقیاس ۰ تا ۱۰): هرگز = ۰، یک تا دو بار در هفته = ۱/۵، سه تا چهار بار در هفته = ۳/۵، هر روز = ۵ و چند بار در روز = ۱۰

امتیاز کلی هر فرد از جمع امتیازات نهایی همه نواحی بدن محاسبه می‌شود (رابطه شماره ۲):

$$\text{رابطه (۲)} = \frac{\text{مجموع امتیازات بدست آمده برای تمامی نواحی بدن}}{\text{تعداد نواحی پاسخ داده شده}}$$

امتیاز نهایی کلی

در این فرمول، صورت کسر؛ نشان‌دهنده مجموع امتیازات به‌دست‌آمده از پرسش‌نامه CMDQ برای تمامی نواحی بدن و مخرج آن تعداد نواحی است که توسط فرد، پاسخ داده شده است. این شاخص میانگینی از شدت ناراحتی گزارش‌شده در هر ناحیه بدن را ارائه می‌دهد و امکان طبقه‌بندی افراد به چهار سطح ذکرشده در جدول بالا را فراهم می‌سازد.

برای سنجش مواجهه شاغلین با ارتعاش، دستگاه ارتعاش سنج انسانی کالیبره‌شده مدل SV106D به همراه سنسورهای سه محوره ارتعاش تمام بدن ساخت شرکت SVANTEK، کشور لهستان، خریداری و جهت اندازه‌گیری مورد استفاده قرار گرفته است. جهت اندازه‌گیری ارتعاش تمام بدن نیز مطابق با استاندارد ISO ۲۶۳۱، سنسور دستگاه روی صندلی خودرو بین نشیمنگاه راننده و کف صندلی قرار گرفت و در سه محور X، Y و Z اندازه‌گیری صورت گرفت. ماشین‌آلات بررسی‌شده شامل؛ تراک میکسر (برای حمل و اختلاط بتن)، لودر (جهت جابه‌جایی و بارگیری مصالح)، بیل

نتایج

در این مطالعه، ۱۵۰ نفر از افراد با میانگین سنی و سابقه کار $39/04 \pm 7/34$ و $8/61 \pm 4/02$ مورد بررسی قرار گرفته‌اند. مقادیر شتاب ارتعاش اندازه‌گیری شده برای ماشین‌آلات مختلف، طی یک چرخه کامل کاری روزانه، در جدول ۲ ارائه شده است. بیشترین میزان ارتعاش مربوط به اپراتور تراکتور و کمترین میزان مربوط به اپراتور جرثقیل بود. همچنین، اختلاف معناداری بین میانگین شتاب ارتعاش ماشین‌آلات مختلف مشاهده شد ($P < 0/05$).

تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۲۲ انجام شد. پس از بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها، برای داده‌های دارای توزیع نرمال، از آزمون مقایسه میانگین‌ها و ضریب همبستگی پیرسون بهره گرفته شد. به منظور تعیین عوامل مرتبط با امتیاز ناراحتی‌های اسکلتی-عضلانی بر مبنای پرسش‌نامه CMDQ، مدل رگرسیون خطی چندگانه به کار گرفته شد. سطح معناداری آماری در تمامی آزمون‌ها کمتر از ۰/۰۵ لحاظ گردید.

جدول ۲. نتایج اندازه‌گیری شتاب ارتعاش ماشین‌آلات مختلف مورد استفاده در عملیات عمرانی

نام تجهیز	میانگین	انحراف معیار	حداقل مقدار	حداکثر مقدار
تراک میکسر	۰/۷۶	۰/۱۳	۰/۵۹	۰/۹۵
لودر	۰/۹۹	۰/۱۱	۰/۷۸	۱/۱۵
بیل مکانیکی	۰/۵۶	۰/۳۰	۰/۱۷	۱/۱۸
دستگاه پمپ بتن	۰/۶۶	۰/۱۲	۰/۵۱	۰/۸۲
جرثقیل	۰/۱۴	۰/۱۵	۰/۰۲	۰/۵۴
کامیون	۰/۶۱	۰/۳۱	۱/۰۷	۰/۱۵
تراکتور	۱/۴۵	۰/۵۷	۰/۴۵	۲/۵۴

بیانگر درگیری بالای این نواحی در اثر مواجهه با ارتعاش تمام بدن است. در مقابل، نواحی مانند بازوها، ساعدها، مچ‌ها، ساق‌ها و کف پاها دارای میانگین امتیاز پایین‌تری بوده و شدت ناراحتی در آن‌ها نسبتاً کمتر و در محدوده ناراحتی خفیف قرار داشته است.

از مجموع ۱۵۰ نفر شرکت‌کننده در مطالعه، ۹ نفر بدون ناراحتی، ۴۰ نفر با ناراحتی خفیف، ۹۸ نفر با ناراحتی متوسط و ۳ نفر با ناراحتی شدید گزارش شده‌اند. شکل شماره ۱، توزیع درصدی سطوح مختلف ناراحتی کلی اسکلتی-عضلانی را به صورت بصری در میان نمونه مورد بررسی نمایش می‌دهد.

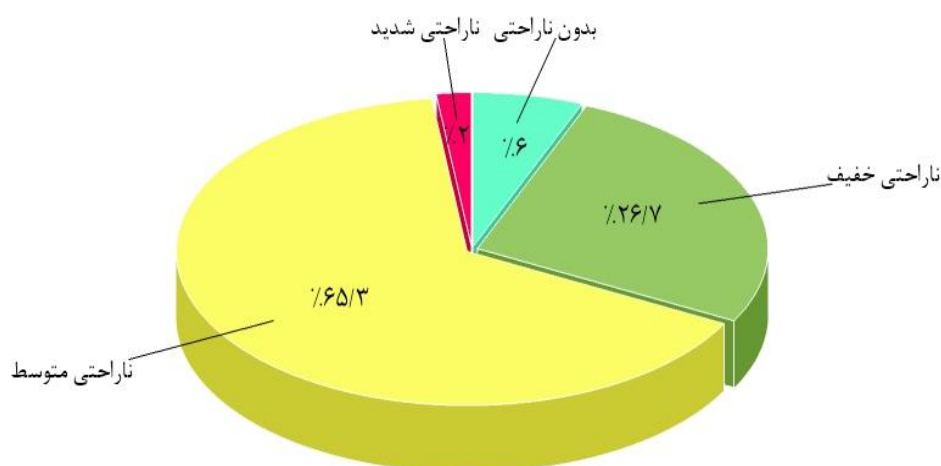
میانگین و انحراف معیار شتاب ارتعاش تمام بدن معادل در بازه هشت ساعته برابر با $0/37 \pm 0/54 \text{ m/s}^2$ بود که در محدوده‌ای بین $0/04 - 1/37$ متر بر مجذور ثانیه اندازه‌گیری شد. اگرچه میانگین به دست آمده کمتر از حد مجاز مواجهه هشت ساعته کشوری ($0/87 \text{ m/s}^2$) بود، اما در محدوده احتیاط بهداشتی (حد مراقبت) قرار گرفت.

در جدول شماره ۳، مقادیر میانگین، انحراف معیار، حداقل و حداکثر امتیاز ناراحتی اسکلتی-عضلانی در ۲۰ ناحیه مختلف بدن شرکت‌کنندگان ارائه شده است. بر اساس یافته‌های این جدول، نواحی فوقانی تنه، به ویژه گردن، شانه‌ها و ناحیه کمر، بیشترین میانگین ناراحتی را نشان داده‌اند که

جدول ۳. امتیاز ناراحتی اسکلتی-عضلانی به تفکیک نواحی بدن ($n = 150$)

نواحی بدن	میانگین امتیاز	انحراف معیار	حداقل	حداکثر
گردن	۹/۶۵	۱۰/۷۳	۰	۶۰
شانه راست	۷/۷۱	۸/۳۴	۰	۴۵
شانه چپ	۵/۹۵	۹/۷۷	۰	۴۵
قسمت فوقانی پشت	۷/۳۶	۹/۴۱	۰	۶۰
بازوی راست	۱/۴۵	۲/۰۹	۰	۱۰/۵
بازوی چپ	۱/۴۰	۲/۷۴	۰	۲۱
قسمت تحتانی پشت	۱۰/۲۸	۱۲/۵۲	۰	۶۰
ساعد راست	۱/۳۷	۲/۲۷	۰	۱۰/۵
ساعد چپ	۱/۳۴	۲/۳۸	۰	۱۰/۵

۱۵	۰	۲/۲۶	۱/۳۵	مچ دست راست
۱۰/۵	۰	۲/۱۳	۱/۲۹	مچ دست چپ
۴۵	۰	۷/۸۲	۵/۶۴	باسن
۲۱	۰	۵/۲۵	۳/۹۸	ران راست
۲۱	۰	۳/۸۵	۲/۹۷	ران چپ
۱۵	۰	۲/۶۸	۱/۴۷	زانوی راست
۱۰/۵	۰	۲/۳۴	۱/۴۴	زانوی چپ
۱۵	۰	۲/۳۴	۱/۴۷	ساق پای راست
۱۰/۵	۰	۲/۲۰	۱/۴۰	ساق پای چپ
۱۰/۵	۰	۱/۸۹	۱/۴۶	کف پای راست
۱۰/۵	۰	۱/۸۴	۱/۳۰	کف پای چپ

شکل ۱. نمودار دایره‌ای توزیع درصدی سطوح ناراحتی کلی اسکلتی-عضلانی در بین شرکت‌کنندگان مطالعه

جدول شماره ۴ توزیع فراوانی و درصد سطوح مختلف ناراحتی اسکلتی-عضلانی را در بیست ناحیه بدن، بر اساس نرخ ناراحتی به دست آمده از پرسش‌نامه CMDQ، نمایش می‌دهد. در این جدول، شرکت‌کنندگان بر اساس شدت ناراحتی در هر ناحیه، در یکی از چهار سطح «بدون ناراحتی»، «ناراحتی خفیف»، «ناراحتی متوسط» و «ناراحتی شدید» طبقه‌بندی شده‌اند. همان‌طور که نتایج جدول نشان می‌دهد، نواحی گردن، پشت و شانه‌ها، دارای بیشترین درصد ناراحتی شدید بوده‌اند. همچنین، گردن، نواحی پشت، شانه‌ها، باسن و ران‌ها بیشترین فراوانی ناراحتی در سطح متوسط را نیز به خود اختصاص داده‌اند. در مقابل، نواحی ساعد، بازو، مچ، ساق پا و کف پا عمدتاً در سطوح بدون ناراحتی یا ناراحتی خفیف قرار داشته‌اند.

نتایج حاصل از آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که بین میزان مواجهه با ارتعاش تمام بدن و نمره کلی ناراحتی اسکلتی-عضلانی به دست آمده از پرسش‌نامه CMDQ، همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد ($P < 0.001$).

همچنین، بین سابقه کار و امتیاز پرسش‌نامه کرنل نیز رابطه مثبت و معناداری مشاهده شده است ($P < 0.001$ ، $r = 0.410$). در مورد سن نیز رابطه‌ای مثبت و معنادار با امتیاز ناراحتی‌ها گزارش شد ($P < 0.001$ ، $r = 0.271$). اگرچه این ارتباط نسبت به دو متغیر دیگر ضعیف‌تر بوده است. بر اساس نتایج مدل رگرسیون چندگانه، در مدل خام، ارتعاش تمام بدن به تنهایی توانست ۲۷/۸ درصد از واریانس امتیاز ناراحتی‌های اسکلتی-عضلانی را پیش‌بینی کند ($R^2 = 0.278$). در مدل تعدیل‌شده که متغیرهای سابقه کار و سن نیز وارد شدند، توان پیش‌بینی مدل به ۴۲ درصد افزایش یافت ($R^2 = 0.420$). در این مدل، ارتعاش تمام بدن همچنان قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده بود ($P < 0.001$ ، $\beta = 0.519$) و پس از آن سابقه کار ($P < 0.010$ ، $\beta = 0.216$) و سن ($P = 0.15$) به ترتیب بیشترین سهم را در پیش‌بینی امتیاز ناراحتی‌ها داشتند. این نتایج در جدول ۵ ارائه شده است.

نتایج حاصل از آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که بین میزان مواجهه با ارتعاش تمام بدن و نمره کلی ناراحتی اسکلتی-عضلانی به دست آمده از پرسش‌نامه CMDQ، همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد ($P < 0.001$).

جدول ۴. توزيع فراواني و درصد سطوح ناراحتی اسکلتی-عضلانی در نواحی مختلف بدن بر اساس نرخ ناراحتی

نواحی بدن	بدون ناراحتی		ناراحتی خفیف		ناراحتی متوسط		ناراحتی شدید	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
گردن	۲۹	۱۹/۳۳	۱۰	۴/۷	۸۰	۵۳/۳۳	۳۱	۲۰/۶۶
شانه راست	۳۲	۲۱/۳۳	۱۹	۱۲/۶۶	۷۱	۴۷/۳	۲۸	۱۸/۶۶
شانه چپ	۵۱	۳۴	۲۸	۱۸/۷	۴۹	۳۲/۷	۲۲	۱۴/۷
قسمت فوقانی پشت	۳۴	۲۲/۶۶	۱۱	۷/۳۳	۷۸	۵۲	۲۶	۱۷/۳۳
بازوی راست	۸۲	۵۴/۷	۲۳	۱۵/۳	۴۵	۳۰	۰	۰
بازوی چپ	۹۱	۶۰/۷	۲۶	۱۷/۳	۳۲	۲۱/۳	۱	۰/۷
قسمت تحتانی پشت	۲۱	۱۴	۱۰	۶/۷	۸۴	۵۶	۳۵	۲۳/۳۳
ساعد راست	۸۹	۵۹/۳	۲۶	۱۷/۳	۳۵	۲۳/۳	۰	۰
ساعد چپ	۹۵	۶۳/۳	۱۷	۱۱/۳	۳۸	۲۵/۳	۰	۰
مچ دست راست	۸۶	۵۷/۳	۲۸	۱۸/۷	۳۵	۲۳/۳	۱	۰/۷
مچ دست چپ	۹۱	۶۰/۷	۲۶	۱۷/۳	۳۳	۲۲	۰	۰
باسن	۴۴	۲۹/۳	۱۷	۱۱/۳	۷۲	۴۸	۱۷	۱۱/۳
ران راست	۶۴	۴۲/۷	۱۰	۶/۷	۶۷	۴۴/۷	۹	۶
ران چپ	۶۴	۴۲/۷	۱۵	۱۰	۶۹	۴۶	۲	۱/۳
زانوی راست	۸۹	۵۹/۳	۲۸	۱۸/۷	۳۱	۲۰/۷	۲	۱/۳
زانوی چپ	۸۲	۵۴/۷	۴۱	۲۷/۳	۲۷	۱۸	۰	۰
ساق پای راست	۸۴	۵۶	۲۷	۱۸	۳۸	۲۵/۳	۱	۰/۷
ساق پای چپ	۹۲	۶۱/۳	۱۴	۹/۳	۴۴	۲۹/۳	۰	۰
کف پای راست	۷۸	۵۲	۳۷	۲۴/۷	۳۵	۲۳/۳	۰	۰
کف پای چپ	۷۳	۴۸/۷	۳۳	۲۲	۴۴	۲۹/۳	۰	۰

جدول ۵. مدل رگرسیون چندگانه برای پیش‌بینی امتیاز ناراحتی‌های اسکلتی-عضلانی در رانندگان ماشین‌آلات عمرانی

متغیر	B	SE	β	p
مدل خام:				
ارتعاش تمام بدن	۳/۸۲۵	۰/۵۰۹	۰/۵۲۷	<۰/۰۰۱
مدل تعدیل شده:				
ارتعاش تمام بدن	۳/۷۸۲	۰/۴۸۳	۰/۵۱۹	<۰/۰۰۱
سابقه کار	۰/۱۴۶	۰/۰۵۶	۰/۲۱۶	۰/۰۱
سن	۰/۰۷۶	۰/۰۳۱	۰/۲۰۴	۰/۰۱۵

بحث

سطح مواجهه با ارتعاش تمام بدن در اپراتورهای ماشین‌آلات عمرانی و بروز اختلالات اسکلتی-عضلانی اشاره کردند [۲۲]. همان‌گونه که در نتایج مطالعه حاضر مشاهده شد، میانگین شتاب ارتعاشی مواجهه‌یافته شرکت‌کنندگان برابر با $0.37 \pm 0.54 \text{ m/s}^2$ که در محدوده احتیاط بهداشتی (حد مراقبت) قرار داشت. اما با این حال، ناراحتی اسکلتی-عضلانی در سطح متوسط در بخش قابل‌توجهی از شرکت‌کنندگان گزارش شد. این موضوع نشان می‌دهد که حتی در سطوح پایین‌تر از حدود مجاز رسمی، در صورت تداوم زمان مواجهه و قرارگیری مکرر در معرض ارتعاش، بروز اختلالات اسکلتی-عضلانی همچنان محتمل و قابل توجه است. این یافته با نتایج مطالعه نقاب و همکاران هم‌راستا است؛ آن‌ها در بررسی خود

یافته‌های این مطالعه نشان داد که اپراتورهای ماشین‌آلات ساختمانی متحرک، به‌طور قابل‌توجهی در معرض ناراحتی‌های اسکلتی-عضلانی قرار دارند، به‌گونه‌ای که $65/3$ درصد از شرکت‌کنندگان، ناراحتی کلی بدن را در سطح متوسط گزارش کردند. علاوه بر این، بین میزان مواجهه با ارتعاش تمام بدن و امتیاز کلی حاصل از پرسش‌نامه ناراحتی‌های اسکلتی-عضلانی، رابطه مثبت و معناداری مشاهده شد که بیانگر وجود یک ارتباط مستقیم بین شدت ارتعاش و شدت علائم اسکلتی-عضلانی است. نتایج مطالعه حاضر با یافته‌های گزارش‌شده توسط زارع و همکاران هم‌سو است. آن‌ها نیز در پژوهش خود به وجود ارتباطی معنادار بین

۰/۴۱۰). این رابطه بیانگر آن است که افزایش مدت زمان مواجهه با ارتعاش تمام بدن در طول سال‌های کاری، می‌تواند به تجمع اثرات بیومکانیکی منجر شده و در نهایت، بروز اختلالات مزمن اسکلتی-عضلانی را تسهیل کند. این نتیجه با یافته‌های مطالعه امکانی و همکاران هم‌راستا است؛ به طوری که آن‌ها نیز گزارش کردند با افزایش سال‌های کار با وسایل نقلیه سنگین، احتمال بروز مشکلات اسکلتی-عضلانی به‌طور معناداری افزایش می‌یابد [۲۶].

از دیگر یافته‌های قابل توجه این مطالعه، وجود یک ارتباط معنادار اما نسبتاً ضعیف بین سن و امتیاز کل ناراحتی‌های اسکلتی-عضلانی بود ($P=0/001$ ، $r=0/271$). این یافته می‌تواند بیانگر افزایش تدریجی آسیب‌پذیری سیستم اسکلتی-عضلانی با افزایش سن باشد؛ به گونه‌ای که مواجهه با ارتعاش تمام بدن در افراد مسن‌تر، احتمال بروز یا تشدید ناراحتی‌های اسکلتی-عضلانی را افزایش می‌دهد. با افزایش سن، پدیده‌هایی مانند کاهش توده و قدرت عضلانی (سارکوپنی)، کاهش بازسازی بافت‌های عضلانی، و افزایش التهاب مزمن سیستمیک موجب می‌شود تا افراد مسن در برابر عوامل فیزیکی محیط کار از جمله ارتعاشات تمام بدن، آسیب‌پذیرتر شوند. در همین راستا، مطالعه‌ی Grosman و همکاران به رابطه‌ی دوطرفه میان سارکوپنی و دردهای اسکلتی-عضلانی پرداخته و بر این مسئله در میان افراد مسن تر نسبت به افراد جوان تأکید کرده است [۲۷]. این نتایج نشان می‌دهد که اگرچه سن به تنهایی یک عامل تعیین‌کننده نیرومند نیست، اما در تعامل با سایر عوامل خطر مانند شدت مواجهه و سابقه شغلی، می‌تواند نقش مهمی در بروز یا تشدید ناراحتی‌های اسکلتی-عضلانی ایفا کند. با این حال، همان‌گونه که نتایج رگرسیون نشان داده است؛ به نظر می‌رسد تأثیر سن در مقایسه با متغیرهایی مانند میزان مواجهه با ارتعاش یا سابقه کاری از قدرت پیش‌بینی کمتری برخوردار باشد. این نتیجه با یافته‌های مطالعه‌ی Kashif و همکاران نیز هم‌راستا است؛ آن‌ها نیز گزارش کردند که بین سن، سابقه شغلی و میزان غیبت از کار، با بروز اختلالات اسکلتی-عضلانی در کارگران ساختمانی رابطه معناداری وجود دارد [۲۸]. در مدل‌سازی صورت‌گرفته در مطالعه علی‌آبادی و همکاران مشخص گردید ارتعاش و سن از عوامل مهم تأثیرگذار در ایجاد ناراحتی‌های اسکلتی-عضلانی هستند [۲۹]. همچنین، مطالعه افشاری و همکاران نیز نشان داد که با افزایش سابقه کار و ساعات کار روزانه، میزان ناتوانی ناشی از درد افزایش می‌یابد و سن، سابقه شغلی و الزامات فیزیکی شغل از عوامل تعیین‌کننده در بروز اختلالات اسکلتی-

بر روی رانندگان وسایل نقلیه سنگین نیز گزارش کردند که مواجهه شغلی طولانی‌مدت با ارتعاش تمام بدن به‌عنوان یک عامل خطر جدی برای بروز ناراحتی‌ها و اختلالات اسکلتی-عضلانی شناخته می‌شود [۲۳].

یکی از یافته‌های قابل توجه این مطالعه، شیوع بالای ناراحتی‌های اسکلتی-عضلانی در سطوح متوسط تا شدید در بیش از ۶۷ درصد از شرکت‌کنندگان بود. این ناراحتی‌ها عمدتاً در نواحی فوقانی بدن از جمله گردن، ناحیه پشت و شانه‌ها گزارش شدند. در رتبه بعد، نواحی باسن و ران‌ها نیز از نواحی درگیر محسوب می‌شدند. این الگوی بروز ناراحتی را می‌توان ناشی از عواملی همچون نشستن طولانی‌مدت در وضعیت‌های ثابت، نبود پشتیبانی ارگونومیک کافی در ناحیه کمری، طراحی نامناسب صندلی ماشین‌آلات و همچنین مواجهه مداوم با ارتعاشات نوسانی در محورهای مختلف دانست. در مقابل، ناراحتی‌های اسکلتی-عضلانی در نواحی انتهایی اندام‌ها مانند مچ، ساعد، بازو، زانو، ساق و کف پا عمدتاً در سطوح بدون ناراحتی یا خفیف گزارش شدند که این یافته با توجه به تحرک محدود این نواحی در حین رانندگی و نقش ایستا یا غیرفعال آن‌ها قابل تبیین است. یافته‌های این پژوهش با نتایج مطالعات پیشین نیز هم‌راستا بوده‌اند. مطالعات مختلفی نشان داده‌اند که مواجهه مزمن با ارتعاش تمام بدن در رانندگان ماشین‌آلات سنگین یکی از عوامل خطر اصلی در بروز اختلالات اسکلتی-عضلانی، به‌ویژه در ناحیه ستون فقرات کمری است [۱۲، ۲۴]. [۲۵]. به‌طور خاص، مطالعه Podlaha و همکاران نیز در اپراتورهای تجهیزات سنگین صنعت ساخت‌وساز نشان داد که شایع‌ترین نواحی درد، شامل ناحیه کمر (۵۳ درصد در قسمت تحتانی و ۴۲ درصد در قسمت میانی)، و سپس گردن، شانه‌ها و باسن (۳۷ درصد) بود [۷]. که با نتایج مطالعه حاضر هم‌خوانی دارد. در همین راستا، مطالعه‌ای در چین بر روی کارگران ساختمانی گزارش داد که شیوع اختلالات اسکلتی-عضلانی مرتبط با کار (WMSDs) در میان این گروه شغلی بالا بوده است. نتایج آن پژوهش نشان داد که شیوع کلی علائم WMSDs در نواحی مختلف بدن طی ۱۲ ماه گذشته، برابر با ۵۷٫۹ درصد بوده است. بیشترین شیوع این اختلالات نیز در نواحی گردن، شانه‌ها، قسمت فوقانی پشت و قسمت تحتانی پشت گزارش شد [۱۷]. که این الگو با یافته‌های مطالعه حاضر هم‌راستا است. این نتایج نشان‌دهنده آسیب‌پذیری بالای بخش فوقانی بدن در مواجهه با شرایط کاری فیزیکی سنگین و ارتعاشات مداوم در محیط کار ساخت‌وساز می‌باشد. یافته دیگر این مطالعه، وجود ارتباط معنادار بین سابقه کاری و شدت ناراحتی‌های اسکلتی-عضلانی گزارش شده بود ($P<0/001$ ،

اختلالات اسکلتی-عضلانی قرار دارند. با وجود این که میانگین شتاب ارتعاشی ثبت شده کمتر از حدود مجاز مواجهه اعلام شده در استانداردهای ملی بود، اما درصد قابل توجهی از شرکت کنندگان، ناراحتی‌هایی در سطح متوسط تا شدید را تجربه کرده‌اند. بیشترین شیوع ناراحتی در نواحی گردن، پشت و شانه‌ها مشاهده شد. رابطه مثبت و معنادار بین شدت ارتعاش و امتیاز کلی ناراحتی‌های اسکلتی-عضلانی، همچنین ارتباط بین سابقه کاری و میزان ناراحتی، اهمیت تأثیر تجمعی این عوامل را نشان می‌دهد. هرچند ارتباط بین سن و ناراحتی نیز معنادار بود، اما شدت این ارتباط در مقایسه با عوامل دیگر ضعیف‌تر بود. یافته‌های این مطالعه بر ضرورت طراحی و اجرای اقدامات کنترلی و پیشگیرانه از جمله ارتقای طراحی صندلی‌ها، استفاده از سیستم‌های کاهش ارتعاش، کاهش زمان مواجهه، آموزش‌های ارگونومی برای اپراتورها و انجام پایش‌های دوره‌ای سلامت تأکید دارد. این اقدامات می‌توانند نقش مؤثری در کاهش بار اختلالات اسکلتی-عضلانی در این گروه شغلی ایفا نمایند.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله مراتب سپاس و قدردانی خود را از معاونت آموزش، تحقیقات و دانشجویی-فرهنگی دانشکده علوم پزشکی اسفراین به منظور حمایت مالی از این پژوهش اعلام می‌داریم. همچنین از تمامی شاغلان محترم پروژه‌های ساخت‌وساز ساختمانی که با مشارکت فعال خود ما را در انجام این مطالعه یاری نمودند، صمیمانه تشکر و قدردانی می‌نماییم.

تضاد منافع

هیچگونه تضاد منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.

ملاحظات اخلاقی

در این پژوهش کلیه ملاحظات اخلاقی در انجام پژوهش رعایت شده است و با شناسه اختصاصی کمیته اخلاق (IR.ESFARAYENUMS.REC.1403.017) انجام شده است.

سهم نویسندگان

مطالعه حاضر حاصل طراحی سید حجت موسوی کردمیری و فاطمه سادات دولت آبادی بوده است. کمک در جمع آوری داده‌ها توسط دنیا مستقیمی انجام شده است. تجزیه و تحلیل داده‌ها و تفسیر نهایی نتایج توسط سید حجت موسوی کردمیری صورت گرفته و نگارش مقاله توسط احمد

عضلانی محسوب می‌شوند [۱۹].

مجموع شواهد به دست آمده از این پژوهش نشان می‌دهد که حتی مواجهه‌های زیر حد مجاز ارتعاش تمام بدن، در صورت تداوم زمانی و شرایط نامناسب ارگونومیکی، می‌توانند به بروز سطوح قابل توجهی از ناراحتی‌های اسکلتی-عضلانی منجر شوند. این امر به ویژه در گروه‌های شغلی مانند اپراتورهای ماشین‌آلات عمرانی که اغلب در معرض ارتعاشات چندمحوره و وضعیت‌های کاری محدودکننده قرار دارند، اهمیت بیشتری می‌یابد. از آنجا که اختلالات اسکلتی-عضلانی ناشی از ارتعاش، عمدتاً به صورت تدریجی و انباشته ظاهر می‌شوند، شناسایی به موقع فاکتورهای خطر، پایش مستمر مواجهه و اعمال اصلاحات ارگونومیکی در محیط کار، می‌تواند از بروز مشکلات جدی‌تر در بلندمدت جلوگیری نماید.

با وجود یافته‌های ارزشمند این مطالعه، برخی محدودیت‌ها باید در تفسیر نتایج مورد توجه قرار گیرند. نخست آن که، این تحقیق به روش مقطعی انجام شده است؛ بنابراین، امکان بررسی روابط علی و معلولی بین مواجهه با ارتعاش و بروز ناراحتی‌های اسکلتی-عضلانی وجود ندارد. دوم، ارزیابی ناراحتی‌های اسکلتی-عضلانی صرفاً مبتنی بر داده‌های خوداظهاری از طریق پرسش‌نامه CMDQ انجام شد که احتمال سوگیری پاسخ‌دهی را افزایش می‌دهد. همچنین، ارزیابی ارتعاش تمام بدن فقط در یک نوبت انجام گرفت و نوسانات زمانی یا شرایط عملیاتی مختلف ماشین‌آلات لحاظ نشد. با توجه به محدودیت‌های فوق، انجام مطالعات طولی برای بررسی رابطه علی بین ارتعاش و بروز اختلالات اسکلتی-عضلانی در اپراتورهای ماشین‌آلات عمرانی توصیه می‌شود. همچنین، پیشنهاد می‌شود در مطالعات آتی، ارزیابی چندمرحله‌ای از ارتعاش در بازه‌های زمانی مختلف و در شرایط کاری متنوع صورت گیرد تا نمای دقیق‌تری از الگوی مواجهه فراهم گردد. استفاده از ابزارهای عینی‌تر مانند اسکن‌های ارتوپدی، تصویربرداری یا اندازه‌گیری‌های بیومکانیکی نیز می‌تواند اعتبار نتایج را افزایش دهد. علاوه بر این، بررسی تأثیر طراحی صندلی، وجود سیستم‌های تعلیق صندلی و آموزش‌های ارگونومیکی به عنوان مداخلات پیشگیرانه می‌تواند محور مطالعات آینده قرار گیرد.

نتیجه گیری

نتایج این مطالعه نشان داد که اپراتورهای ماشین‌آلات عمرانی به طور معناداری در معرض ابتلا به ناراحتی‌ها و

مهري و علي انصاري مقدم انجام شده است.

علوم پزشکی اسفراين با شماره 1403/p9/1186 می‌باشد که با حمایت مالی معاونت آموزش، تحقیقات و دانشجویی-فرهنگی آن دانشکده به انجام رسیده است.

حمایت مالی

این مقاله برگرفته از طرح تحقیقاتی مصوب در دانشکده

REFERENCES

1. SheikhMozafari MJ, Mirnajafi Zadeh FS, Sasani Nasab N, Alizadeh PM, Biganeh J, Zakerian SA. Investigating the prevalence of musculoskeletal disorders and its relationship with physical and psychosocial risk factors among an automotive industry employees: Validating the MDRF questionnaire. *J Health Saf Work*. 2024;13(4):714-35. [Link](#)
2. Greggi C, Visconti VV, Albanese M, et al. Work-related musculoskeletal disorders: a systematic review and meta-analysis. *J Clin Med*. 2024;13(13):3964. [PMID: 38999528](#) [DOI: 10.3390/jcm13133964](#)
3. Rosado AS, Baptista JS, Guilherme MNH, Guedes JC. Economic impact of work-related musculoskeletal disorders: a systematic review. In: Arezes PM, Baptista JS, Barroso MP, Carneiro P, Cordeiro P, Costa N, et al., editors. *Occupational and Environmental Safety and Health IV*. Cham: Springer; 2022. p. 599–61. [DOI: 10.1007/978-3-031-12547-8_48](#)
4. Briggs AM, Woolf AD, Dreinhöfer K, et al. Reducing the global burden of musculoskeletal conditions. *Bull World Health Organ*. 2018;96(5):366-68. [PMID: 29875522](#) [DOI: 10.2471/blt.17.204891](#)
5. Kamijantono H, Sebayang MM, Lesmana A. Risk factors and ergonomic influence on musculoskeletal disorders in the work environment. *J La Medihealthico*. 2024;5(3):660–70. [DOI: 10.37899/journalmedihealthico.v5i3.1413](#)
6. Tang KHD. The prevalence, causes and prevention of occupational musculoskeletal disorders. *Glob Acad J Med Sci*. 2022;4(2):56-68. [DOI: 10.36348/gajms.2022.v04i02.004](#)
7. Podlaha J, Field M, Amit LM and Keene B. Whole-Body vibration exposure , musculoskeletal disorders of heavy equipment operators in construction. *Shift Glob EHS Res Pract*. 2023;2(2):10-12. [Link](#)
8. Krajnak K. Health effects associated with occupational exposure to hand-arm or whole-body vibration. *J Toxicol Environ Health B Crit Rev*. 2018;21(5):320–34. [PMID: 30583715](#) [DOI: 10.1080/10937404.2018.1557576](#)
9. Su TA, Hoe VCW, Masilamani R and Mahmud ABA. Hand-arm vibration syndrome among a group of construction workers in Malaysia. *Occup Environ Med* . 2011;68(1):58-63. [PMID: 20935287](#) [DOI: doi.org/10.1136/oem.2009.052373](#)
10. Akinuli B, Dahunsi O, Ayodeji S, Bodunde O. Whole-body vibration exposure on earthmoving equipment operators in construction industries. *Cogent Eng*. 2018;5(1):1507266. [DOI: 10.1080/23311916.2018.1507266](#)
11. Bainbridge A, Moutsos I, Johnson A, McMenemy L, Ramasamy A, Masouros SD . Whole body vibrations and lower back pain: a systematic review of the current literature. *BMJ Mil Health*. 2025;11:e002801. [PMID: 39800428](#) [DOI: 10.1136/military-2024-002801](#)
12. Kumar V, Palei SK, Karmakar NC ,Chaudhary DK. Whole-body vibration exposure vis-à-vis musculoskeletal health risk of dumper operators compared to a control group in coal mines. *Saf Health Work*. 2022;13(1):73-77. [PMID: 35936203](#) [DOI: 10.1016/j.shaw.2021.10.007](#)
13. Palmer KT, Griffin MJ, Bendall H, Pannett B, Coggon D. Prevalence and pattern of occupational exposure to whole-body vibration in Great Britain: findings from a national survey. *Occup Environ Med*. 2000;57(4):229-36. [PMID: 10810108](#) [DOI: 10.1136/oem.57.4.229](#)
14. Palmer K, Griffin M, Syddall H, Pannett B, Coggon D . The relative importance of whole body vibration and occupational lifting as risk factors for low-back pain. *Occup Environ Med*. 2003;60(10):715-21. [DOI: 10.1136/oem.60.10.715](#)
15. Upadhyay R, Jaiswal V, Bhattacharjee A, Patra A. Role of whole-body vibration exposure and posture of dumper operators in musculoskeletal disorders: a case study in metalliferous mines. *Int J Occup Saf Ergon*. 2022;28(3):1711-21. [PMID: 34042562](#) [DOI: 10.1080/10803548.2021.1932111](#)
16. Donati P, Schust M, Szopa J. Workplace exposure to vibration in Europe: An expert review. Luxembourg: European Agency for Safety and Health at Work; 2008. [DOI: 10.2802/65564](#)
17. Lee Y-C, Hong X, Man SS. Prevalence and associated factors of work-related musculoskeletal disorders symptoms among construction workers: a cross-sectional study in South China. *Int J Environ Res Public Health*. 2023;20(5):4653. [PMID: 36901662](#) [DOI: 10.3390/ijerph20054653](#)
18. Alghadir A, Anwer S. Prevalence of musculoskeletal pain in construction workers in Saudi Arabia. *Sci World J*. 2015;2015:529873. [PMID: 25811043](#) [DOI: 10.1155/2015/529873](#)
19. Afshari D, Poureifan P, Nourollahi-darabad M. Occupational and demographics predictors of musculoskeletal disorders and pain disabilities in construction workers. *Occup Med (Lond)*. 2022;14(1):29-39. [DOI: 10.18502/ikj.v14i1.9852](#)
20. Affehzadeh-Kashani H, Choobineh A, Bakand S, Gohari M.R, Abbastabar H, Moshtaghi P. Validity and reliability farsi version cornell musculoskeletal discomfort questionnaire (CMDQ). *Iran Occup Health*. 2011;7(4):0-10. [Link](#)
21. Aliabadi M, Rahmani R, Darvishi E, Farhadian F, Shafiee Motlagh M, Mahdavi N. Experimental study of exposure to human vibration and its relationship with physical performance in mining equipment operators. *Iran J Ergon*. 2021;9(3):39-54. [DOI: 10.0.4.56/00140139.2017.1314554](#)
22. Jamalizadeh Z, Asivandzadeh E, Zare K, Nazifipour M, Yari P. Can exposure to whole-body vibration affect the prevalence of musculoskeletal disorders in operators of construction vehicles? A study in Construction Projects. *J Occup Hyg Eng*. 2020;6(4):41-9. [DOI: 10.52547/ijoh.6.4.41](#)
23. Neghab M, Kasaeinasab A, Yousefi Y, Hassanzadeh J, Sarrashtedar H, Alighanbari N. Health effects of long-term occupational exposure to whole body vibration: a study on drivers of heavy motor vehicles in Iran. *Iran J Ergon* . 2016;4(2):76-82. [Link](#)
24. Citra K, Malaka T, Novrikasari R. Relationship analysis of whole-body vibration (WBV) with musculoskeletal disorder (MSDs) complaints on heavy equipment operators at the Trans-Sumatra Toll Road construction project at PT Adhi Karya Tbk. Biovalentia. 2019;5(1):5. [DOI: 10.24233/BIOV.5.1.2019.134](#)
25. Nejad NH, Emkani M, Moghadam SR, Sadeghi N, Chahak AF. Exposure to vibration and its relationship with low-back pain in the drivers of mining heavy vehicles. *Int J Occup Hyg*. 2017;9(2):93–8. [Link](#)
26. Emkani M, Hashemi Nejad N, Jaillian H, Gholami M, Sadeghi N, Rahimimoghadam S. Exposure to whole body vibration in heavy mine vehicle drivers and its association with upper limbs musculoskeletal disorders. *J Occup Health Epidemiol*. 2016;5(4):226-34. [DOI: 10.18869/acadpub.joh.5.4.226](#)
27. Grosman Y, Kalichman L. The intersection of sarcopenia and musculoskeletal pain: addressing interconnected challenges in aging care. *Int J Environ Res Public Health*. 2025;22(4):547. [PMID: 40283772](#) [DOI: 10.3390/ijerph22040547](#)
28. Kashif M, Albalwi A, Raqib A, et al. Work-related musculoskeletal disorders among Pakistani construction workers: Prevalence ,characteristics, and associated risk

- factors. *Work* 2022;**72**(1):119-126. [PMID: 35431192](#) [DOI: 10.3233/wor-205009](#)
29. Aliabadi M, Darvishi E, Farhadian M, Rahmani R, Shafiee Mothagh M, Mahdavi N. An investigation of musculoskeletal discomforts among mining truck drivers

with respect to human vibration and awkward body posture using random forest algorithm. *Hum Factors Ergon Manuf Serv Ind.* 2022;**32**(6):482-493. [DOI: 10.1002/hfm.20965](#)